

הודעה לתקשורת

אתר: www.cbs.gov.il דוא"ל: info@cbs.gov.il פקס: 02-6521340

ירושלים, כ"ג בתמוז, תש"ף
15 ביולי, 2020
206/2020

מאפיינים עיקריים של פעילות המגזר העסקי: ממצאים מתוך סקר ענפי הכלכלה בשנת 2017¹ Main Characteristics of the Activity of the Business Sector as Calculated in a Survey of All Industries in the Economy 2017

הודעה זו מציגה את תוצאות הפעילות הכלכלית השוטפת בענפי הכלכלה השונים, וכן את המצב הפיננסי של החברות, ומבוססת על סקר ענפי הכלכלה לשנת 2017. הסקר נערך במטרה לאמוד את התפוקות ואת התפלגות התשומות במגזר העסקי וכן את המצב הפיננסי של החברות.

חשבון הייצור

- סך כל התפוקה הגולמית במגזר העסקי הסתכמה ב-1,504 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים, שהיא כ-75% מהתפוקה במשק הישראלי (הכולל את המגזר העסקי, הממשלתי ומלכ"רים פרטיים).
- סך כל הערך המוסף הגולמי במגזר העסקי הסתכם ב-681 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים, שהוא כ-59% מהתוצר הכולל במשק הישראלי.
- מספר המשרות במגזר העסקי הגיע לכ-3,100 אלף, שהן כ-75% מסך המשרות במשק הישראלי.
- 76% מכלל המשרות במגזר העסקי היו שייכות למגזר החברות העסקיות הלא-פיננסיות, ותרומתו של מגזר זה לתפוקה הייתה 85% ולערך המוסף – 81%. 5% מהמשרות במגזר העסקי השתייכו למגזר החברות בבעלות זרה, ותרומתו של מגזר זה לתפוקה ולערך המוסף עמדה על 11% בקירוב.
- חברות בבעלות זרה: הערך המוסף למשרה היה 443 אלף ש"ח בשנת 2017, גבוה פי שניים ויותר מזה שנרשם בסך המגזר העסקי. התמורה למשרה שנרשמה בחברות אלו הייתה 285 אלף ש"ח, גבוהה אף היא פי שניים ויותר מזו שנרשמה בסך המגזר העסקי.
- כ-38% מכלל המשרות בענפי התעשייה היו שייכות לקבוצת המפעלים עתירי היצוא.

¹ ממצאי הסקר מתפרסמים אחת לשנה, והנתונים המוצגים בהודעה זו הם לשנת 2017. מרווח הזמן נובע מהפער בין סיום שנת המס לעיתוי הגשת הדוחות הכספיים לשלטונות המס. רק לאחר תקופה זו נאספים הנתונים בלמ"ס, הן מהחברות הן מסניפי מס הכנסה, מעובדים ומסוכמים. נתונים נבחרים, עדכניים יותר על ענפי הסקר מתקבלים במסגרת המדדים החודשיים השוטפים.

מאזנים

- היחס השוטף בכלל המגזר העסקי בשנת 2017 עמד על 1.26, ירידה קלה לעומת שנת 2016 (1.27).
- רמת המינוף הפיננסי (הון זר ביחס למאזן) של כלל המגזר העסקי עמדה בשנת 2017 על 61%, עליה לעומת שנת 2016 (60%).

להגדרות והסברים

נתוני הסקר מבוססים על ניתוח וריכוז של דוחות כספיים של עוסקים במדגם המסווגים בענפים: חקלאות, ייעור ודיג; כרייה, חציבה ותעשייה; אספקת חשמל ומים, שירותי ביוב וטיפול בפסולת; בינוי; מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים; ושירותים (נבחרים). הענפים הנחקרים במסגרת הסקר מקיפים את כל המגזר העסקי (פרט לענפי היהלומים). מדגם 2017 הוצא מתוך מרשם העסקים שהוקם בלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. המרשם מתבסס בעיקר על מידע מקבצים מנהליים אשר אוחדו - קובץ העוסקים של מס ערך מוסף (מע"מ) וקובץ המעסיקים של הביטוח הלאומי. במסגרת הסקר, נבדק ועודכן סיווג הענפים של העוסקים שבמדגם.

חשבון הייצור בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, וענפי השירותים (נבחרים) כולל נתונים על ענפים שלא נכללו באוכלוסיית הסקר (כגון מורים פרטיים, עוזרות בית, חברות הזנק, בנקאות, חברות ביטוח, בתי מלון ושירותי אירוח, מכירת פירות וירקות בשווקים) ושהתקבלו ממקורות אחרים. המאזנים בענפים אלו כוללים בנוסף נתונים של בתי מלון בלבד.

נתונים מפורטים יותר, לפי ענפים ולפי מאפיינים נוספים יפורסמו בקרוב בפרסומים מיוחדים.

חשבון הייצור

לוח 1: נתונים נבחרים לפי ענף כלכלי – שנת 2017

פעילות הייצור במשק נעשית באחריות, בשליטה ובניהול של יחידה מוסדית המשתמשת בתשומות עבודה, הון, סחורות ושירותים לייצור תפוקות של סחורות ושירותים. חשבון הייצור הוא נקודת פתיחה לבחינת התפתחות החשבונות של יחידות עסקיות ומגזרים, והוא מתאר כיצד הכנסה נוצרת, נבנית ומנוצלת. רכיבי חשבון הייצור מבוססים על ניתוח דוחות רווח והפסד בכלל המגזר העסקי כפי שהתקבלו מדיווחי העסקים בדוחות הכספיים למס הכנסה, והם כוללים נתונים מגוונים ובהם: תעסוקה, תפוקה, ערך מוסף גולמי ותמורה למשרות.

סך כל התפוקה הגולמית, במגזר העסקי, כפי שהתקבלה מתוצאות הסקר, הסתכמה בשנת 2017 ב-1,504 מיליארד ש"ח, הערך המוסף הגולמי הסתכם ב-681 מיליארד ש"ח, והתמורה למשרות הסתכמה ב-414 מיליארד ש"ח, במחירים שוטפים.

מגזר ותת-מגזר

לוח 2: נתונים נבחרים במשק לפי מגזר ותת-מגזר - שנת 2017

לוח 3: נתונים נבחרים למשרה לפי מגזר ותת-מגזר - שנת 2017

76% מכלל המשרות במגזר העסקי היו שייכות למגזר החברות העסקיות הלא-פיננסיות, ותרומתו של מגזר זה לתפוקה הייתה 85% ולערך המוסף – 81%. 2% מהמשרות במגזר העסקי השתייכו למגזר החברות הממשלתיות ותרומתו של מגזר זה לתפוקה ולערך המוסף עמדה על 5% בקירוב. 5% מהמשרות השתייכו למגזר החברות בבעלות זרה ותרומתו של מגזר זה לתפוקה ולערך המוסף עמדה על 11% בקירוב.

הערך המוסף למשרה בחברות בבעלות זרה היה 443 אלף ש"ח בשנת 2017, גבוה פי שניים ויותר מזה שנרשם בסך המגזר העסקי. התמורה למשרה שנרשמה בחברות אלו הייתה 285 אלף ש"ח, גבוהה אף היא פי שניים מזו שנרשמה בסך המגזר העסקי.

בתת-מגזר החברות הממשלתיות נרשמו התפוקה למשרה (1,050 אלף ש"ח) והערך המוסף למשרה (497 אלף ש"ח) הגבוהים ביותר, יותר מפי שניים מאלה שנרשמו בסך המגזר העסקי.

לוח 4: נתונים נבחרים על רכיבי המאזן לפי ענף כלכלי ראשי - 2017-2016

מדינות רבות עורכות מאזנים כדי לבחון את מצבן הפיננסי ואת התנהגותן הפיננסית. ניתוח מאזנים של חברות הוא כלי חשוב לקביעת מצבן, סיכויי הישרדותן וצמיחתן בעתיד. כלי זה חשוב הן ברמה של ענף כלכלי והן ברמה של כלל המשק.

מדד נזילות (יחס שוטף)

מבין ענפי הסקר, בשנת 2017 נמצא שיעור הנזילות הגבוה ביותר בענפי הכרייה, החציבה והתעשייה. היחס השוטף (רכוש שוטף חלקי התחייבויות שוטפות) של ענפים אלו עמד על 1.51 (לעומת יחס של 1.60 בשנת 2016). שיעורי נזילות נמוכים יותר נרשמו בענפי החקלאות, ייעור ודיג (1.39 לעומת 1.35), בענפי אספקת החשמל והמים, שירותי הביוב והטיפול בפסולת (1.23 לעומת 1.21), בענפי הבינוי (1.20) ובענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) (1.19).

מבין כלל ענפי הסקר, הירידה הגבוהה במדד הנזילות נמדדה בענפי הכרייה, החציבה והתעשייה. ירידה ברמת הנזילות מעידה על קושי ביכולת פירעון החובות של החברות ובכושר עמידותן.

מינוף פיננסי¹

מבין ענפי הסקר, בשנת 2017 נמצא שיעור המינוף הפיננסי הגבוה ביותר בענפי אספקת החשמל והמים ושירותי הביוב: כ-79% (ממוצע) מסך המאזן, והוא מבטא ירידה לעומת שנת 2016 (81%). בענפי הבינוי עמד שיעור מינוף על כ-76% והוא נותר ללא שינוי לעומת שנת 2016. בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, והשירותים (נבחרים) שיעור המינוף הפיננסי היה 62% מסך המאזן, ואף הוא מבטא ירידה קלה לעומת שנת 2016 (63%). בענפי הכרייה, החציבה והתעשייה עמד שיעור המינוף על כ-48%. שיעור המינוף הפיננסי הנמוך ביותר מבין ענפי הסקר בשנת 2017 נרשם בענפי החקלאות, הייעור והדיג: כ-40% מסך המאזן.

¹ מינוף פיננסי: התחייבויות שוטפות והתחייבויות לזמן ארוך (להלן: הון זר) ביחס למאזן.

השקעה גולמית בנכסים קבועים

לוח 5: נתונים נבחרים על רכיבי השקעה גולמית לפי ענף כלכלי ראשי - שנת 2017

הנתונים על השקעה גולמית בנכסים קבועים נלקחו, אף הם, מדיווחי החברות בדוחות הכספיים למס הכנסה. נתוני ההשקעות חולקו למרכיבים האלה:

- א. קרקע ובניינים (כולל שיפורים במושכר)
- ב. מכונות וציוד
- ג. ריהוט וציוד משרדי
- ד. כלי רכב (כולל אוניות, מטוסים ורכבות)
- ה. מחשבים ותוכנה

על אף שלפי הגדרות החשבונאות הלאומית אין לכלול קרקע בהשקעות בנכסים קבועים, הסעיף קרקע ובניינים כולל בתוכו קרקעות שנרכשו בשנת 2017, מאחר שלא ניתן היה לבודד סעיף זה מהדוחות הכספיים. בענפים חקלאות, ייעור ודיג; בינוי; מסחר סיטוני וקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים, ושירותים (נבחרים) לא פורסם נתון על השקעות בקרקע ובבניינים בגלל משקלו הגדול של מרכיב הקרקע בענפים האלה. סעיף ריהוט וציוד משרדי כולל בתוכו גם נתונים על מחשבים ותוכנה (במקרים שלא ניתן היה לבודדם).

ענפי התעשייה (סדר C)

ענפי התעשייה לפי מחוז

לוח 6: נתונים נבחרים בענפי התעשייה לפי מחוז - שנת 2017

במחוז המרכז נמצא האחוז הגבוה ביותר של המשרות (28%), התפוקה הגולמית והערך המוסף הגולמי (26% בממוצע) ואילו **במחוז ירושלים** נמצאו רק כ-5% (בממוצע) מהמשרות, מהערך המוסף הגולמי ומהתפוקה הגולמית.

ענפי התעשייה לפי עוצמה טכנולוגית

לוח 7: נתונים נבחרים בענפי התעשייה לפי עוצמה טכנולוגית - שנת 2017

ענפי התעשייה חולקו ל-4 קבוצות לפי עוצמתם הטכנולוגית, בהתאם לסיווג שעליו המליץ ארגון ה-OECD. סיווג המפעלים לפי עוצמה טכנולוגית נעשה לפי פעילותו העיקרית של כל מפעל, ועל פי סיווגו לענף כלכלי. תרומתם של ענפי הטכנולוגיה העילית לערך המוסף הגולמי וליצוא הייתה הגבוהה ביותר מכלל ענפי התעשייה ועמדה על כ-38% ועל 54%, בהתאמה. משקל היצוא מהפדיון בענפי התעשייה עמד על כ-42% בממוצע, ואילו בענפי הטכנולוגיה העילית הוא עמד על כ-74%.

לוח 8: נתונים נבחרים במפעלי התעשייה עתירי היצוא לפי עוצמה טכנולוגית - שנת 2017

כ-38% מכלל המשרות במפעלי התעשייה ב-2017 היו שייכות לקבוצת המפעלים עתירי היצוא. רוב המשרות (82%), התפוקה (90%), הערך המוסף (92%) והיצוא (99%) במפעלי הטכנולוגיה העילית, מקורם במפעלים עתירי יצוא. 55% מהמשרות, 53% מהתפוקה ו-61% מהערך המוסף במפעלים עתירי היצוא, מקורם במפעלי הטכנולוגיה העילית. במפעלי הטכנולוגיה המסורתית, לעומת זאת, התמונה הפוכה. במפעלים אלו, תופסים המפעלים עתירי היצוא רק 10% מהמשרות, 13% מהתפוקה ו-14% מהערך המוסף. 9% מהמשרות, 6% מהתפוקה ו-5% מהערך המוסף במפעלים עתירי היצוא, מקורם במפעלי הטכנולוגיה המסורתית.

הגדרות והסברים

משרות שכיר: כל המשרות המופיעות בגיליונות התשלום לאנשים העובדים במשרות שכיר, וכן חברי האגודות השיתופיות (קואופרטיבים) ומשרות של עובדים מאזור יהודה והשומרון. משרות של חברי קיבוץ המועסקים במפעל והמופיעים בגיליונות התשלום מוגדרים כמשרות שכיר, גם אם שכרם מועבר לקיבוץ ולא להם עצמם. נתון זה אינו כולל משרות של אנשים שהועסקו באמצעות חברות כוח אדם. בנתונים החודשיים שבמסגרת מדדי התעשייה, משרות חברי קיבוץ אינן מוגדרות כמשרות שכיר.

משרות: משרות שכיר, בעלים ובני משפחה העובדים ללא שכר וכן, זקיפת משרה אחת למשרות לא-שכיר, במקרים שלא נרשם עבורם סעיף תמורה למשרות בדוחות רווח והפסד והונח שהעוסק אינו שכיר.

תפוקה גולמית: כוללת את הערך הכספי של כל הסחורות והשירותים שיוצרו למכירה, לרבות סחורות שטרם נמכרו (ייצור למלאי) ואת ההכנסות מפעילות אחרת, ואיננה כוללת הכנסות מרווחי הון. בענפי השירותים התפוקה שווה לסך התמורה שנתקבלה בגין השירותים שסופקו.

בענפי המסחר הסיטוני והקמעוני ותיקון כלי רכב מנועיים מוגדרת התפוקה כהפרש בין ערך המכירות של סחורות בבעלות העסק לבין ערך הקניות של הסחורות המיועדות למכירה, בתוספת דמי עמילות, שנתקבלו עבור סחורות שנמכרו ושלא היו בבעלות העוסק, ובתוספת השינוי במלאי הסחורות.

בענף פעילויות של סוכנויות נסיעות ומארגני טיולים (כלול בענף השירותים) מוגדרת התפוקה כפדיון בניכוי עלות כרטיסי הטיסה וחבילות התיור.

תפוקה גולמית למשרה: ערך התפוקה הגולמית מחולקת במספר המשרות.

ערך מוסף גולמי: (בכלל המשק מכונה "תוצר") סכום הערך המוסף הגולמי של היצרנים המקומיים במחירי בסיס. זהו ההפרש בין התפוקה הגולמית לבין סך התשומות.

ערך מוסף למשרה: הערך המוסף מחולק במספר המשרות.

תמורה למשרות - שכר עבודה ומשכורת, והוצאות נלוות לשכר: כוללת את כל הסכומים החייבים במס הכנסה (לפני ניכוי מיסים) והמופיעים בגיליונות התשלום לבעלי משרות שכיר, וכן את הוצאות המפעל הקשורות בהעסקת בעלי משרות שכיר, שאינן מופיעות בגיליונות התשלום. זקיפת תמורה למשרות לא-שכיר (לפי הממוצע בסקר באותו ענף) במקרים שלא נרשם עבורם תמורה למשרות בדוחות רווח והפסד והונח שהעוסק אינו שכיר.

תמורה למשרה: ערך התמורה למשרות מחולק במספר המשרות.

ענף כלכלי: הסיווג של ענפי הסקר הוא על פי הסיווג האחד של ענפי הכלכלה, 2011.

סיווג מגזרי: נתוני הסקר סווגו לפי מגזר על פי החלוקה המומלצת של הארגונים הבין-לאומיים (SNA 2008). לפי חלוקה זו קיימים במשק 5 מגזרים: (1) חברות עסקיות לא-פיננסיות; (2) חברות פיננסיות; (3) ממשלה; (4) מלכ"רים פרטיים; (5) משקי בית. כל חמשת המגזרים מייצגים את המשק כולו. בסקר זה הכולל רק את המגזר העסקי מוצגים המגזרים האלה:

(1) חברות עסקיות לא-פיננסיות; (2) חברות עסקיות פיננסיות; (3) משקי בית (שהם עסקים).

חברות פיננסיות הן חברות שעיסוקן העיקרי הנו תיווך פיננסי או פעילויות עזר פיננסיות.

חברות לא-פיננסיות הן חברות העוסקות בייצור סחורות ו/או שירותים לא-פיננסיים הנסחרים בשוק.

העוסקים בחברות לא-פיננסיות פוצלו לארבע קבוצות: 1. חברות ממשלתיות 2. חברות פרטיות בבעלות ישראלית 3. חברות פרטיות בבעלות זרה 4. קואופרטיבים.

הסיווג של כל יחידה מוסדית למגזר נקבע על פי השליטה במניות החברה: חברות אשר 50% ממניותיהן נמצאות בבעלות הממשלה ו-50% בבעלות פרטית סווגו כחברות ממשלתיות וחברות אשר 50% ממניותיהן נמצאות בבעלות זרה ו-50% בבעלות ישראלית סווגו כחברות פרטיות בבעלות זרה.

משקי בית הם פרטים או קבוצות של פרטים המתפקדים בתור צרכנים או יזמים המייצרים מוצרי שוק ושירותים פיננסיים ולא פיננסיים (יצרני שוק). אחריותן של יחידות אלה אינה מוגבלת. סקר ענפי הכלכלה עוסק רק במשקי בית המתפקדים בתור יזמים.

סיווג ענפי התעשייה לפי עוצמה טכנולוגית: ענפי התעשייה מסווגים, על פי ארגון ה-OECD, לארבע קבוצות טכנולוגיה לפי עצמתם הטכנולוגית: עילית, מעורבת-עילית, מעורבת-מסורתית ומסורתית. הסיווג נקבע בעיקר על פי ההוצאה למחקר ופיתוח מתוך סך התפוקה בענפים.

ענפי הטכנולוגיה העילית כוללים את הענפים: ייצור תרופות קונבנציונליות ותרופות הומאופתיות, ייצור מחשבים, מכשור אלקטרוני ואופטי וייצור כלי טייס, חלליות וציוד נלווה.

ענפי הטכנולוגיה המעורבת עילית כוללים את הענפים: ייצור כימיקלים ומוצריהם, ייצור נשק ותחמושת, ייצור ציוד חשמלי, ייצור מכונות וציוד לנמ"א, ייצור כלי רכב מנועיים ונגררים, ייצור כלי תחבורה והובלה אחרים (למעט ספינות ואניות) וייצור ציוד רפואי, דנטלי ואורתופדי.

ענפי הטכנולוגיה המעורבת מסורתית כוללים את הענפים: שכפול חומר תקשורתי מוקלט, ייצור קוק ומוצרי נפט גולמי מזוקק, ייצור מוצרי גומי ופולסטיק, ייצור מוצרים אחרים על בסיס מינרלים אל-מתכתיים, תעשיית מתכות בסיסיות, ייצור מוצרי מתכת בהרכבה, פרט למכונות ולציוד (למעט נשק ותחמושת), בניית ספינות ואוניות ותיקון, תחזוקה והתקנה של מכונות וציוד.

ענפי הטכנולוגיה המסורתית כוללים את הענפים: ייצור מוצרי מזון, ייצור משקאות, ייצור מוצרי טבק, ייצור טקסטיל, ייצור מוצרי הלבשה, ייצור ועיבוד של מוצרי עור ואביזרים נלווים, ייצור מוצרי עץ ומוצרי עץ ושעם, פרט לרהיטים, ייצור מוצרי קש ומוצרים מחומרי קליעה, ייצור נייר ומוצרים, הדפסה ושכפול של חומר תקשורתי מוקלט (למעט שכפול חומר תקשורתי מוקלט), ייצור רהיטים וענפי ייצור אחרים (למעט ייצור ציוד רפואי, דנטלי ואורתופדי).

מפעלים עתירי יצוא: מפעלים המייצאים יותר מ-50% מסך כל הפדיון ו/או מפעלים המייצאים בסכום שעולה על 10 מיליון ש"ח, והיצוא הינו יותר מ-25% מסך כל הפדיון של המפעל (מפעלים בענף התעשייה בלבד, ללא ענפי הכרייה והחציבה).